ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 2ας Μαΐου 1996 *

Στην υπόθεση C-253/95,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Claudia Schmidt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπουμένης από τους Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, και Bernd Kloke, Oberregierungsrat στο ίδιο υπουργείο, D-53107, Βόνη,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, μη θεσπίζοντας τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1), και, επικουρικώς, μη ενημερώνοντας αμέσως την Επιτροπή για τα θεσπισθέντα μέτρα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 44, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet, P. Jann (εισηγητή), L. Sevón και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαρτίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Ιουλίου 1995, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή διώκουσα να αναγνωριστεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, μη θεσπίζοντας τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1, στο εξής: οδηγία), και, επικουρικώς, μη ενημερώνοντας αμέσως την Επιτροπή για τα θεσπισθέντα μέτρα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 44, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας.

2 Κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας, τα κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικη-

τικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν προς την οδηγία πριν από την 1η Ιουλίου 1993 και να ενημερώσουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

3 Δεδομένου ότι δεν της ανακοινώθηκαν οι διατάξεις που θέσπισε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 9 Αυγούστου 1993, έγγραφο οχλήσεως στη Γερμανική Κυβέρνηση καλώντας την να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας δύο μηνών.

4 Στις 5 Νοεμβρίου 1993, η Γερμανική Κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι εκκρεμούσαν οι εργασίες μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο και επισύναψε στην απάντησή της το σχέδιο του δεύτερου νόμου περί τροποποιήσεως του Haushaltsgrundsätzegesetz (νόμου-πλαισίου περί του προϋπολογισμού). Στις 27 Δεκεμβρίου 1993 η Επιτροπή ενημερώθηκε για το ότι ο νόμος αυτός ψηφίστηκε στις 26 Νοεμβρίου 1993. Το νομοθέτημα αυτό, το οποίο, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, αφορούσε τη μεταφορά όλων των οδηγιών που υφίστανται στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, επρόκειτο να τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1994.

5 Στις 7 Φεβρουαρίου 1994, η Γερμανική Κυβέρνηση διαβίβασε, εξάλλου, στην Επιτροπή δύο σχέδια κανονισμών σχετικών με την εφαρμογή του νόμου-πλαισίου περί του προϋπολογισμού.

6 Τέλος, στις 7 Απριλίου 1994, κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας της απέστειλε το οριστικό κείμενο του Verordnung über die Vergabebestimmungen für öffentliche Aufträge (κανονισμού περί της διαδικασίας ελέγχου σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις), καθώς και του Verordnung über das Nachprüfungsverfahren für öffentliche Aufträge (κανονισμού περί ελέγχου αφορώντος τις δημόσιες συμβάσεις). Οι δύο αυτοί κανονισμοί τέθηκαν σε ισχύ την 1η Μαρτίου 1994.

7 Δεδομένου ότι από την εξέταση των διατάξεων αυτών προέκυψε ότι δεν είχαν θεσπιστεί τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της οδηγίας επί

των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 4 Αυγούστου 1994, αιτιολογημένη γνώμη στη Γερμανική Κυβέρνηση, καλώντας την να θεσπίσει τα απαιτούμενα για τη συμμόρφωσή της προς την οδηγία μέτρα εντός προθεσμίας δύο μηνών.

8 Με έγγραφο της 29ης Σεπτεμβρίου 1994, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι ο κανονισμός περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, εκδοθείς βάσει του δεύτερου νόμου περί τροποποιήσεως του νόμου-πλαισίου περί του προϋπολογισμού, ο οποίος αφορούσε τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο όλων των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 1994 για τις συμβάσεις δημοσίων έργων και προμηθειών και ότι εκκρεμούσε η νομοθετική διαδικασία για την επέκτασή του στις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Επιπλέον, η Γερμανική Κυβέρνηση ανέλαβε τη δέσμευση να διαβιβάσει στην Επιτροπή τον τροποποιημένο κανονισμό αμέσως μετά την ψήφισή του.

9 Μη έχοντας λάβει καμία πληροφορία, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

10 Η Γερμανική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί την παράβαση. Ωστόσο, ισχυρίζεται ότι, αμέσως μετά την εκπνοή της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας επισήμανε στις αρμόδιες αναθέτουσες αρχές ότι, από 1ης Ιουλίου 1993, η οδηγία είναι άνευ ετέρου εφαρμοστέα στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.

11 Η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι εκκρεμούν οι εργασίες που σκοπούν στο να γίνουν οι αναγκαίες νομοθετικές τροποποιήσεις για τη μεταφορά της οδηγίας. Συναφώς, επικαλείται το σχέδιο τροποποιήσεως του Verdingungsordnung für Leistungen (καθεστώτος που ισχύει στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παραδόσεως αγαθών) καθώς και το σχέδιο για την αντικατάσταση του Verdingungsordnung für die Vergabe freiberuflicher Leistungen (καθεστώτος που ισχύει στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων αφορωσών τις υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων). Ομοίως, σχέδιο τροποποιήσεως του κανονισμού περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, το οποίο εξοπλίζει τα δύο προαναφερθέντα καθεστώτα με την ισχύ δεσμευτικών νομικών κανόνων, ήταν έτοιμο να υποβληθεί στην Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη ληφθεί η έγκριση των ομοσπόνδων κρατών.

12 Πρώτον, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλείται διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής του έννομης τάξης προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που τάσσει μια οδηγία (βλ., ιδίως, απόφαση της 6ης Ιουλίου 1995, C-259/94, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 1995, σ. I-1947, σκέψη 5).

13 Δεύτερον, από το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης απορρέει ότι η εκτέλεση των κοινοτικών οδηγιών πρέπει να διασφαλίζεται από τα κράτη μέλη με τα κατάλληλα μέτρα εφαρμογής. Μόνον υπό ιδιάζουσες περιστάσεις, ιδίως στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος παρέλειψε να λάβει τα απαιτούμενα εκτελεστικά μέτρα ή θέσπισε μέτρα μη σύμφωνα προς μια οδηγία, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στους πολίτες το δικαίωμα να επικαλούνται ενώπιον των δικαστικών αρχών μια οδηγία κατά του παραβάντος τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους. Η ελαχίστη αυτή εγγύηση, που απορρέει από τον δεσμευτικό χαρακτήρα της υποχρεώσεως που, δυνάμει του άρθρου 189, τρίτο εδάφιο, επιβάλλεται στα κράτη μέλη από το αποτέλεσμα των οδηγιών, δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως δικαιολογία σε ένα κράτος μέλος προκειμένου αυτό να απαλλαγεί από την υποχρέωσή του να λάβει, εγκαίρως, τα κατάλληλα σε σχέση με το αντικείμενο κάθε οδηγίας μέτρα (βλ., ιδίως, απόφαση της 11ης Αυγούστου 1995, C-433/93, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1995, σ. I-2303, σκέψη 24). Συνεπώς, ούτε το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως που αντλείται από το άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας μπορεί να γίνει δεκτό.

14 Δεδομένου ότι η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν πραγματοποιήθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας, πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη η προσφυγή που άσκησε εν προκειμένω η Επιτροπή.

15 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, μη θεσπίζοντας, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 44, παράγραφος 1, αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

16 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα. Εφόσον το ανωτέρω κράτος ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 44, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

2) Καταδικάζει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

Edward Puissochet Jann

Sevón Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Μαΐου 1996.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

D. A. O. Edward